

Program zasedání Vědecké rady Filozofické fakulty Univerzity Karlovy dne 16. února 2023

(Zasedání bude probíhat prezenčně, místnost č. 104, Nám. Jana Palacha 2, Praha 1 od 10:00).

I. Zahájení

- I.1 Prezence členů Vědecké rady FF UK
- I.2 Organizační informace
- I.3 Schválení programu zasedání Vědecké rady FF UK
- I.4 Schválení zápisu ze zasedání Vědecké rady FF UK dne 19. 1. 2023

II. Udělení čestného titulu emeritní profesor panu prof. PhDr. Miroslavu Vernerovi, DrSc.

III. Studijní záležitosti

Ke schválení:

III.1 Návrh na odvolání člena oborové rady studijního programu **Obecná teorie a dějiny umění a kultury, oboru Divadelní věda a programu Divadelní věda (tříletá a čtyřletá délka studia, jazyk výuky čeština a angličtina):**

doc. Mgr. Petr Christov, Ph.D.

Zdůvodnění:

Vedoucí katedry a předseda oborové rady navrhuje odvolání doc. Mgr. Petra Christova, Ph.D. z oborové rady Divadelní věda/Theatre Studies. Návrh na odvolání v tomto případě souvisí s důvody, které vedly k rozvázání pracovního poměru s FF UK k 31.12. 2022.

III.2 Rezignace na členství v oborové radě studijního programu **Sociální politika a sociální práce, oboru Sociální práce (společný program s FHS UK; čtyřletá délka studia, jazyk výuky čeština a angličtina):**

PhDr. Kateřina Šámalová, Ph.D.

Podklady na intranetu VR FF UK.

III.3 Návrh na pověření členstvím v oborové radě studijního programu **Sociální politika a sociální práce, oboru Sociální práce (společný program s FHS UK; čtyřletá délka studia, jazyk výuky čeština a angličtina):**

doc. PhDr. Alena Novotná, PhD.

III.4 Návrh oborové rady na schválení školitele pro studijní program **Český jazyk:**

PhDr. Vojtěch Veselý, Ph.D.

Zdůvodnění:

Důvodem je potřeba doplnit soubor školitelů o odborníka na problematiku gramatiky současné češtiny a teorii gramatiky. Tato potřeba vyplynula z návrhů disertačních projektů, které uchazeči o doktorské studium předkládají.

Podklady na intranetu VR FF UK.

IV. Akreditace

Ke schválení:

IV.1 Návrhy na změnu garanta studijních programů (mimo akreditace):

Název SP	Typ SP	Standardní doba studia	Jazyk výuky	Návrh na odvolání garanta SP	Návrh na jmenování garanta SP
Logika	Bc.	3	cs	doc. Mgr. Radek Honzík, Ph.D.	Mgr. Šárka Stejskalová, Ph.D.

V. Habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem

Ke schválení:

V.1 Návrh na složení komise pro habilitační řízení pana PhDr. Jiřího Miličky, Ph.D. pro obor Lingvistika:

Habilitační práce:

Lexikální diverzita

Předseda:

Prof. Dr. Roland Meyer, Faculty of Language, Literature and Humanities, Humboldt - Universität zu Berlin

Členové:

prof. Dr. Tilman Berger, Slavisches Seminar, Universität Tübingen,

prof. Mgr. Václav Cvrček, Ph.D., Ústav Českého národního korpusu FF UK,

doc. RNDr. Aleš Horák, Ph.D., Katedra strojového učení a zpracování dat, Fakulta informatiky, MU Brno,

doc. Ing. Zdeněk Žabokrtský, Ph.D., Ústav formální a aplikované lingvistiky, MFF UK

V.2 Návrh na složení komise pro habilitační řízení a návrh témat habilitační přednášky pro řízení pana PhDr. Bc. Tomáše Svobody Ph.D. pro obor Translatologie:

Habilitační práce:

Horizonty překladu: k teorii překladu Jiřího Levého

V.2.1 Návrh komise

Předseda:

prof. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D., Ústav romanistiky, FF, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Členové:

prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc., Ústav translatologie FF UK

doc. PhDr. Martin Djovčoš, Ph.D., Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovensko

Prof. Dr. Danuta Rytel-Schwarz, v důchodu

doc. PhDr. Gabriela Veselá, CSc., v důchodu

V.2.2 Návrh přednášek (dle preference kolegia děkanky)

- A. Stylistické příručky a překladové pokyny v oblasti tzv. institucionálního překladu.
- B. Teorie překladu v německy mluvících zemích a její srovnání s českou tradicí, především s teorií Jiřího Levého.
- C. Metody výzkumu v oblasti dějin překladu se zvláštním zřetelem ke zkoumání barokního období.

Návrh přednášek v příloze č. 1, podklady na intranetu VR FF UK.

V.3 Návrh na složení komise pro řízení ke jmenování profesorem a návrh témat profesorské přednášky pro řízení pana doc. Mgr. Pavla Štichauera, Ph.D. pro obor Románské jazyky:

V.3.1 Návrh komise

Předsedkyně:

prof. Mgr. Lic. Lenka Zajícová, Ph.D. Univerzita Palackého v Olomouci

Členové:

prof. Massimo Arcangeli, Ph.D., Università degli Studi di Cagliari, Itálie,

prof. Mgr. Jiří Špička, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci

doc. Mirjam Friedová, Ph.D., mimořádný profesor Univerzity Karlovy, Filozofická fakulta UK

prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc., Filozofická fakulta UK

V.3.2 Návrh přednášek (dle preference kolegia děkanky)

- A. Typologicky vzácné jevy v románských jazycích
- B. Verbonominální kompozita typu portalettere ve vývoji románských jazyků
- C. Složené minulé časy v románských jazycích

Návrh přednášek v příloze č. 2, podklady na intranetu VR FF UK.

V.4 Návrh pracovní skupiny pro hodnocení profesorské přednášky pana doc. PhDr. Filipa Smolíka, Ph.D., DSc. pro obor Psychologie:

doc. Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

prof. PhDr. Jan Volín, Ph.D.,
prof. PhDr. Zbyněk Vybíral, PhD.

V.5 Návrh pracovní skupiny pro hodnocení profesorské přednášky paní doc. Ally Arkhanhelské, DrSc. pro obor Slavistika:

doc. Mgr. Jaroslav David, Ph.D.

PD Dr. phil. Markus Giger, mimořádný profesor Univerzity Karlovy

prof. PhDr. Lenka Vaňková, Dr.

V.6 Habilitační řízení pana Mgr. Marca Niuba, Ph.D. pro obor Hudební věda

Základní informace v příloze č. 3, teze přednášky v příloze č. 4, podklady na intranetu VR FF UK.

VI. Vyhlášení výsledků hlasování

VII. Různé

Přílohy

Příloha č. 1

Návrh tří habilitačních přednášek PhDr. Bc. Tomáš Svoboda, Ph.D.

Název přednášky A: Teorie překladu v německy mluvících zemích a její srovnání s českou tradicí, především s teorií Jiřího Levého

Abstrakt: Přednáška je dílčím pojednáním o vývoji translatologie, o jejích vybraných současných i minulých paradigmatech, školách či směrech. Pozornost se zaměří na německy mluvící prostředí. Po přehledovém pojednání o vývoji této teoretické oblasti bude následovat krátký výklad ke čtyřem konkrétním problémovým oblastem, včetně srovnání vybraných konceptů s teoretickým dílem Jiřího Levého.

Přednáška zahrnuje tato hlavní témata:

- přehled vývoje německé translatologie – paradigmata a významné osobnosti,
- tzv. Lipská škola (srov. Wotjak et al. 2007),
- funkčně zaměřená teorie, teorie skoposu (srov. Reiß a Vermeer 1984),
- přístup tzv. nové orientace v translatologii (srov. Snell-Hornby 1994),
- (neo)hermeneutický přístup v translatologii (srov. Paepcke 1986 a Stolze 2003),
- srovnání výše uvedených konceptů s teorií překladu u Jiřího Levého.

Název přednášky B: Stylistické příručky a překladové pokyny v oblasti tzv. institucionálního překladu

Abstrakt: Zkoumání překladu probíhajícího v institučním prostředí je specifickou oblastí translatologie, v jejímž rámci lze obzvláště příznivě zkoumat sdílené překladatelské postupy a současné překladatelské normy. Používání takových příruček bylo dokonce označeno za charakteristický rys institucionálního překladu (srov. Schäffner et al 2014). Dosud proběhl výzkum příruček a pokynů používaných převážně v institucích Evropské unie (srov. Bartoli 2016 a Svoboda 2017). Pro výzkum mezi institucemi veřejné správy v České republice (srov. Svoboda 2016) bylo vytipováno šest institucionálních překladatelských oddělení, jejichž představitelé byli dotazováni s cílem získat srovnatelné údaje o velikosti oddělení, struktuře, pracovních postupech, strategiích k zajištění kvality překladu atd. Bylo zjištěno, že tyto subjekty interně zaměstnávají jen poměrně malý počet překladatelů a že ve sledovaném období žádné z překladatelských oddělení systematicky nepoužívalo překladatelské pokyny či stylistické příručky, které by upravovaly jejich postupy a rozhodování v procesu tvorby, kontroly a při odevzdávání překladů. Celkové výsledky průzkumu přinášejí obrázek o různých přístupech ke zpracování překladatelských zakázek a také o obecném nedostatku formálních reprezentací pro zajištění kvality překladu.

Přednáška zahrnuje tato hlavní témata:

- definice stylistických příruček a překladových pokynů,
- nastínění dosavadního výzkumu – v mezinárodním měřítku a v České republice,
- výsledky výzkumu mezi institucemi v ČR ve srovnání se situací např. u orgánů a institucí EU.

Název přednášky C: Metody výzkumu v oblasti dějin překladu se zvláštním zřetelem ke zkoumání barokního období

Abstrakt: Mezník ve zkoumání dějin českého překladu představuje publikace Levý 1996. Ta si však neklade za cíl stanovit metodu výzkumu v oblasti dějin překladu. Této otázce se J. Levý věnuje spíše v publikacích Levý 1957 a Levý 2012. Levý v duchu strukturalismu zohledňuje ve svém přístupu jak aspekt synchronní a zkoumání jazykové složky díla, tak aspekt diachronní a s tím spojený pragmatický či sociologický aspekt. Ve světovém kontextu, kde k otázkám metody v dějinách překladu je nejčastěji recipovanou publikací Pym 1998, je poměrně málo známý model výzkumu dějin překladu od A. Popoviče (Popovič 1975). Přednáška se po nastínění specifik zpracování tématu u J. Levého a A. Popoviče v závěru zaměří na výzkum starších období dějin překladu. Například v případě období baroka se ukazují potíže spojené s dostupností, evidencí či charakterizací zdrojů nebo např. s problematikou tzv. překladu z druhé ruky.

Přednáška zahrnuje tato hlavní témata:

- metoda práce v dějinách překladu – obecný úvod a zařazení do paradigmatu translatologie,
- metodologické pojetí u Jiřího Levého,
- Popovičův model zkoumání dějin překladu,
- tzv. translatologická analýza v oblasti dějin překladu,
- specifiky bádání v oblasti dějin překladu v barokním období.

Příloha č. 2

Návrh tří profesorských přednášek doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.

Název přednášky A: *Složené minulé časy v románských jazycích*

Abstrakt:

Volba pomocných sloves je v románských jazycích daleko složitější, než by se mohlo zdát z povrchního srovnání např. francouzštiny a italštiny se španělštinou. Zatímco francouzština a italština disponují dvěma pomocnými slovesy (etymologicky pocházejícími z lat. HABERE a ESSE, nadále H/E), která vyžadují dvě nebo tři srovnatelné skupiny sloves, španělština si vystačí s jediným auxiliárem (*haber*, H). Jakmile se však vydáme do světa nestandardních (tj. ne-národních) jazyků, jako jsou zejména italské dialekty, zjistíme, že vedle těchto dvou dominantních strategií (binární vs. unární) existuje ještě jedna, vnitřně nesmírně heterogenní, jež spočívá v pozoruhodném střídání obou pomocných sloves nikoli napříč různými skupinami sloves, ale uvnitř jednoho a téhož modotemporálního paradigmatu (Loporcaro 2007 hovoří o ternární auxiliaci; takové časování by přeneseno na standardní italštinu vypadalo jako např. *sono parlato, hai parlato, ha parlato, abbiamo parlato, avete parlato, hanno parlato*, „mluvil jsem, mluvil jsi“ atd., kde je pouze v 1. os. sg. E, všude jinde pak H). Pokusím se nejprve poskytnout přehledný popis této překvapivé variace a posléze nabídnout základní premisy hlavních teoretických přístupů, které se v poslední době tyto tzv. smíšené perifrastické systémy snaží vysvětlit. Poukážu přitom na některá úskalí každého z těchto přístupů a načrtnu možnosti jejich překonání.

Název přednášky B: *Verbonominální kompozita typu portalettere ve vývoji románských jazyků*

Abstrakt:

Vznik verbonominálních kompozit (VN), jako jsou např. it. *portalettere* „listonoš“, fr. *porte-parole* „mluvčí“, šp. *sacacorchos* „vývrtka“, je obvykle vykládán jako jedna z nejdůležitějších morfologických inovací ve vývoji románské slovo tvorby (např. Bauer 2011). Tato inovace je také někdy brána jako významný rys obecnější vývojové a typologické tendence v románských jazycích preferovat tzv. *head-initial* struktury napříč jazykovým systémem (tedy struktury, v níž je řídicí člen na prvním místě, komplementy pak vpravo, srov. např. Ledgeway 2011, s. 225). V tomto ohledu nabývá otázka *produktivity* těchto kompozit na důležitosti, neboť lze doložit, že její nárůst je teprve nedávný. Pokusím se otázku produktivity zodpovědět na základě teoretické distinkce mezi prostou (kvalitativně pojímanou) *dostupností* a kvantitativně definovanou *výnosností* (*availability* vs. *profitability*). Na rozsáhlém – byť heterogenním – vzorku sestaveném z diachronních korpusů a historických slovníků ukážu, že VN kompozita byla v dějinách románských jazyků vždy strukturně *dostupným* prostředkem a že jejich narůstající *výnosnost* je záležitostí teprve nedávného vývoje (spadajícího do období po 19. stol.). Na základě detailních dat zejména z vývoje italštiny od 16. století předložím tezi, podle níž nelze hovořit o významné strukturní inovaci, jež by signalizovala nějaký typologický posun, ale spíš o náhodném využití diachronně stabilního slovo tvorného procesu, které je vedeno mimojazykovými faktory. V přednášce se pokusím vhodně kombinovat kvalitativní a kvantitativní přístup ke zkoumanému jevu a poukázat přitom na některá úskalí diachronně orientovaného výzkumu.

Název přednášky C: Typologicky vzácné jevy v románských jazycích

Abstrakt:

Románské jazyky mají kromě mnoha společných charakteristik také mnoho typologicky vzácných či přímo jedinečných prvků, které bezpochyby stojí za pozornost. V přednášce se zaměřím na tři jevy typické pro celou řadu italských dialektů. Prvním jevem je specifický typ přehlásky (metafonie), která ovlivňuje realizaci přízvučných vokálů. Její výsledky jsou často morfologizovány a vedou k pozoruhodným systémům vnitřní flexe (jako např. *verda/virda* apod.). Druhým jevem je smíšená auxiliace. Vedle standardní selekce pomocných sloves *avere/essere* mají totiž italské dialekty ještě další – vnitřně rozrůzněné – strategie, které obě pomocná slovesa takřkajíc „míchají“ v rámci jednoho a téhož časování, což vede ke složitým perifrastickým paradigmátům, která odolávají jednotnému popisu. Třetím jevem je tzv. defektivní paradigma podmětných zájmen. Obvyklý typologický systém, v generativní gramatice někdy označovaný jako parametr *pro-drop*, staví proti sobě na jedné straně jazyky s povinnými subjektovými zájmeny (fr. *je parle, tu parles* atd.), na straně druhé jazyky s volitelnou (a často pak kontrastivní) realizací těchto zájmen (čeština, italština aj.). Italské dialekty však přinášejí celou řadu paradigmát, která jako by stála na půli cesty mezi těmito dvěma světy: mohou totiž vyžadovat povinné subjektové klitikum jen v některých osobách/číslech, v ostatních ne. Ačkoli by se mohlo zdát, že jde v těchto třech případech o marginální, teoreticky nezajímavé jevy, jejichž realita je u těžko zachytitelných dialektů pochybná, pokusím se ukázat, že naopak představují mimořádné výzvy, s kterými se současné lingvistické teorie snaží tak či onak vypořádat. Zároveň jde o jevy, které také mohou – s postupným zánikem některých z těchto italských dialektů – zakrátko zcela vymizet a připravit nás o cenná empirická data.

Příloha č. 3

Cca v 10.15 hodin habilitační řízení pana **Mgr. Marca Niuba, Ph.D.** pro obor **Hudební věda.**

Komise:

Předseda:

prof. PhDr. David Eben, Ph.D., Filozofická fakulta, Univerzita Karlova

Členové:

prof. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc., Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové,

prof. PhDr. Jiří Sehnal, CSc., Filozofická fakulta, Masarykova Univerzita,

prof. PhDr. Lubomír Spurný, Ph.D., Filozofická fakulta, Masarykova Univerzita,

a doc. Mgr. Jana Spáčilová, Ph.D., Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Oponenti:

PhDr. Jitka Ludvová, CSc., Kabinet pro studium českého divadla, Institut umění – Divadelní ústav

prof. PhDr. Jana Perutková, Ph.D., Ústav hudební vědy, Filozofická fakulta Masarykovy Univerzity

doc. Mgr. Jana Spáčilová, Ph.D., Katedra muzikologie, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Habilitační práce:

Italská opera v mozartovské Praze,

Téma přednášky:

Leopold I. a hudba na císařském dvoře ve Vídni

Příloha č. 4

Jméno a příjmení s tituly: Mgr. Marc Niubo, Ph.D.

Název habilitační přednášky: Leopold I. a hudba na císařském dvoře ve Vídni

V dějinách evropské hudby představuje císař Svaté říše římské národa německého a český král Leopold I. (1640–1705) velmi důležitou a do značné míry výjimečnou osobnost. Jeho historický význam tkví především ve značném vlivu na rozvoji hudební kultury na vídeňském dvoře v druhé polovině 17. století, jež ovlivnila nejen kvantitativní, ale i umělecké či společenské aspekty. Tuto skutečnost lze vysvětlovat jako souhrou historických okolností, dobových tendencí i osobních dispozic a zálib panovníka.

Důležitým obecným předpokladem byla podoba nového hudebního slohu (baroka), jeho prudký rozvoj v první polovině 17. století (nové druhy, formy, techniky) a jeho poměrně široká recepce. Důvody je nutno spatřovat v estetických kvalitách barokní hudby, která novým způsobem oslovovala relativně široké vrstvy posluchačů a umožňovala nejen výrazný individuální prožitek, ale také posílení společenského uplatnění hudby, včetně jejích reprezentačních funkcí. Dalším důležitým historickým předpokladem bylo přijetí nového hudebního slohu habsburskými vládci v první polovině 17. století. Osobní zájmy se zde propojily s politickými cíli a italská kulturní orientace byla posílena i sňatkovou politikou. Silná osobní záliba v hudbě patrná již u Ferdinanda II. byla sdílěna i jeho syny Ferdinandem III. a arcivévodou Leopoldem Vilémem. Další impulsy na vídeňský dvůr přinesla třetí manželka Ferdinanda III., Eleonora Gonzaga, zatímco sám císař je patrně prvním komponujícím Habsburkem. Největší manifestaci hudebního talentu lze pozorovat u Leopolda I., k čemuž přispělo i jeho kvalitní hudební vzdělání. To ovšem mělo i své ryzé účelové důvody: coby mladší syn Ferdinanda III. byl Leopold původně předurčen k církevní kariéře. Leopoldův zájem o hudbu došel během jeho dlouhé, téměř padesátileté vlády širokého naplnění: císař nejen ovládl hru na několik nástrojů, ale i kompozici, zadával nové skladby, spoluurčoval náměty oper, serenát, baletů i oratorií, osobně dohlížel na výběr nových zpěváků a dalších hudebníků a umělců pro císařský dvůr a rozšířil jejich počet; ač preferoval italské umění, dával příležitost i domácím umělcům. Leopold složil a nechal provozovat na 100 vlastních skladeb, dalšími áriemi či balety přispěl do dramatických děl dvorních kapelníků a skladatelů. Spolu se svou nevlastní matkou, Eleonorou Gonzaga, pevně začlenil provozování oper a oratorií do struktury dvorních festivit, jež oscilovaly mezi polo-privátními a veřejnými aktivitami, a různým způsobem plnily i reprezentační a širší politické cíle. Během vlády Leopolda I. takto došlo k vzniku více než 200 oper a bezpočtu chrámových skladeb včetně oratorií, což nemá obdoby u žádného panovnického dvora této doby. Vytvořené struktury organizace dvorských slavností i hudby k liturgii v době Leopolda I. ovlivnily další vývoj i během vlády jeho synů Josefa I. a zejména Karla VI. K zásadnějším změnám došlo až s nástupem Marie Terezie po roce 1740 a s celkovou změnou dvorského ceremoniálu. Využívání hudební kultury vídeňského dvora v době Leopolda I. bylo limitované především výjimečnými finančními prostředky, které byly do jednotlivých produkcí vkládány a jež byly obvykle mimo možnosti „běžných“ aristokratů. Přesto lze její

odraz do určité míry pozorovat v repertoáru chrámové hudby některých hudebních center, výjimečně i v recepci hudby světské. Zcela svébytné téma potom tvoří kompozice Leopolda I. a dvorního skladatele Antonia Draghiho ovlivněné pobytem v Praze v letech 1679–80, v nichž se unikátně odráží domácí (česká) tematika.